

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“30” 08 2024 р.

ФАКТЧЕКІНГ У МЕДІА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	06 Журналістика
Спеціальність:	061 Журналістика
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	“Реклама та зв'язки з громадськістю”
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК

Тарас КОБЕЦЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри журналістики,
реклами та зв'язків з громадськістю
протокол № 11 від 27.05 2024 р.
т. в. о. завідувача кафедри

Інна ВАРВАРУК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПІ

Христина КУХАРУК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08 2024 р.

e-mail	taras.kobets@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю
Посилання на сайт	Тарас Кобець
Сторінка курсу в СДО	Фактчекінг у медіа

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Як залишатися авторитетним джерелом інформації для читачів / глядачів? Яким чином уникати помилок у роботі, що призводять до втрати довіри реципієнтів? Що таке фактчекінг і як створювати якісний інформаційний продукт?

Фактчекінг – це фундаментальна частина журналістики; процес відсіювання фактів від чуток, вигадок від суті та/або розкриття того, що хтось хотів би приховати; перевірка достовірності фактів, інформації та тверджень, які поширюються в ЗМІ, соціальних мережах та інших медійних джерелах.

Інструмент фактчекінгу використовується для:

- виявлення неправдивої інформації та спростування фейкових новин, пропаганди і дезінформації;
- підтвердження достовірності інформації для допомоги людям в ухваленні обґрунтованих рішень на основі фактів;
- підвищення рівня прозорості медіапростору.

Навчальна дисципліна «Фактчекінг у медіа» повинна дати студентам уявлення про основи фактчекінгу та верифікації даних. Це новий інноваційний курс для студентів, який надає практичні поради щодо того, яким чином перевіряти інформацію та викривати фейки. Таким чином, **мета** дисципліни – ознайомити студентів із концепцією, системою основних понять, принципами і видами фактчекінгу, виробити навички пошуку, визначення методики осмислення інформації, аналізу й оцінки явищ із різних сфер суспільного життя.

Мета реалізується шляхом виконання таких завдань:

- навчити студентів відмежовувати правдиву і справжню інформацію від брехні, перевіряти дані, готувати матеріали збалансовано, прозоро та точно;

- уміти диференціювати справжню інформацію, підтверджувати новини та інші матеріали, правильно розуміти факти і не піддаватися маніпуляціям.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

Знати:

- методологію, теорію, технологію, методику та організацію проведення фактчек-досліджень, тобто теоретичне і практичне підґрунтя професійної діяльності;
- як відокремлювати чутки від фактів;
- як перевіряти дані;
- як використовувати соціальні медіа та контент, отриманий від читачів;
- як проводити верифікацію зображень, відео та місця подій;
- інструменти перевірки.

Уміти:

- проводити верифікацію, користуючись відповідним інструментарієм;
- оцінювати інформацію на достовірність, підтверджувати правдивість, спростовувати недостовірні повідомлення, викривати фейки.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Реклама та зв’язки з громадськістю” (2024/2025).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.	ПРН1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі здобутих знань.
ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	ПРН4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН5. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.
ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	
ФК1. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.	
ФК2. Здатність формувати інформаційний контент.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 (в годинах)	2 (в годинах)
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Критичне мислення	-
Медіасистема України	
Медіа і глобальний світ	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. Фактчек: концепт, вердикт, форма (4 год).

Фактчек як світовий тренд. Поняття і методологія фактчеку. Практика фактчек в Україні. Українські ресурси: StopFake.org, Checkregion-ua, «Без брехні». Саморегуляція медіа.

Самостійна робота:

Перегляньте цикл програм від «Детектор медіа» «Відсіч дезінформації: як захистити себе від цифрових загроз» [22].

Розгляньте [21], [25], [26], [41], [42], [45], [47].

Опрацюйте посібник О. Гороховського «Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи» [4], підручник В. Різуна «Теорія масової комунікації» [12], статтю Ю. Кияшко «Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ» [25] та О. Косюк «Фактчекінг в Україні: провідні технології та стратегії розвитку» [26].

Тема 2. Фейк як антиджерело інформації. Конструювання фейків (2 год).

Факт, фейк, фактоїд. Доказова база. Правила побудови доказової бази. Побудова схеми доказів. Найпростіші способи доказів. Використання основних методів логіки.

Складні за форматами докази. Класифікація помилок при побудові доказової бази. Класифікація ускладнень. Оптимізація процесу доказу.

Самостійна робота:

Опрацюйте практичний посібник «Діпфейк та дезінформація» А. Вальорскої [5].

Тема 3. Робота з джерелами даних (2 год).

Особливості верифікації контенту. Алгоритми верифікації інформації. Використання розвинутих комп'ютерних обчислень для верифікації контенту, отриманого від користувачів. Обробка даних людьми. Використання соцмедіа як журналістського сканеру.

Маніпуляція та популізм – дамоклів меч сучасного інформаційного простору. Фактологічна маніпуляція. Класифікація маніпулятивних заяв. Відокремлення чуток від фактів. Концепція та структура матеріалу у форматі фактчек. Типи вердиктів: правда, напівправа, брехня. Формула кінцевого інформаційного продукту. Візуалізація фактчекінгу.

Самостійна робота:

Опрацюйте статтю «Звідки ви це знаєте?: якими інструментами фактчекінгу треба володіти професійним журналістам», Г. Головченко [24], «Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізнити брехню від правди», В. Ейсмут [28].

Тема 4. Продукти та інструменти фактчекінгу (4 год).

Рейтинги як похідна фактчекінгу. Інфографіка. Відеофактчекінг.

Перевірка зображень. Базові принципи верифікації зображень. Перевірка метаданих зображення. Хронолокація та геолокація місця зйомки.

Ресурси SunCals, Goodle Maps , Google Street View

Перевірка відео. Технології перевірки. Інструкція з верифікації. Перевірка джерела.

Використання TweetDeck для відстеження розвитку ситуації (походження, джерело, контент, дата і місце подій). Краудсорсинг.

Самостійна робота:

Опрацюйте посібник «Пошук і збір інформації», Халер М. [28].

Розгляньте [29-37].

Тема 5. Поняття інформаційної війни та пропаганди (2 год).

Об'єкти інформаційного впливу. Види та форми інформаційної війни. Інформаційні маніпуляції. Способи маніпулювання. Приклади дезінформаційних заходів.

Поняття пропаганди. Принципи пропагандистського впливу.

Самостійна робота:

Опрацюйте «Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки» [6], «Мережі і мережні війни: Майбутнє терору, злочинності та бойових дій» [16], «Інформаційні вкиди російсько-української війни» [18].

Зміст практичних занять

Тема 1. Фактчекінг як самостійний медіатренд (4 год).

Структура та методологія фактчекінгу. Ресурси концепції фактчек в Україні: функційна спрямованість (Stopfake.org, VoxChek, Checkregion-ua, «Без брехні», «Слово і діло» тощо).

Кодекс етики Міжнародної мережі фактчекерів інституту Pounter.

Приципи фактчекінгу (незалежність, об'єктивність, прозорість джерел, організації і методології, відкрите визнання помилок). Перевірка публічних заяв, обіцянок, інформаційних повідомлень. Канали впливу на суспільство.

Маркери фактчек-досліджень і спростування фейків.

Самостійна робота:

Розгляньте і зробіть порівняльний аналіз фактчек-рубрик українських та світових медіа ([21], [25], [26], [41], [42], [45], [47]).

Проаналізуйте кейси:

- 1. Держава запозичила понад \$90 млрд у зовнішніх кредиторів. Кожен її громадянин – від немовляти до пенсіонера – винен їм (кредиторам) по \$10 000.*
- 2. Американська акторка Прісцила Преслі звертається до Президента України Володимира Зеленського та радить йому пройти реабілітацію від алкогольної та наркотичної залежностей.*
- 3. В інтерв'ю порталу The War Zone керівник Головного управління розвідки (ГУР) Міноборони України Кирило Буданов визнав, що танки Abrams на передовій довго не протягнуть. Також він заявив, що далекобійні ракети ATACMS, які США можуть надати Україні, не змінять ситуацію на фронті.*

Тема 2. Джерела інформації (2 год).

Технічні засоби, інсайди, свідчення учасників події, офіційні запити, доступні публічні бази даних в отриманні інформації та аргументації. Правила оптимізації у роботі з інформацією.

Упередження та заангажованість об'єктом дослідження.

Самостійна робота:

Розгляньте [29-37].

Дайте відповідь на проблемне запитання: чи може свідок (очевидець події) / експерт бути джерелом для отримання неупереджених даних і перевірки фактів. Власне бачення аргументуйте.

Сформулюйте тезу для фактчек-аналізу, проаналізуйте її в аспекті гри «Експерти-тролі» (розподіліть відповідні ролі: «інформатор», «критик-нарцис», «маніпулятор», «популіст»).

Тема 3. Вердикти фактчек (2 год).

Фіналізація фактчекінгових досліджень. Критерії вердиктів. Резюмування работ журналіста. Ключові маркери критеріїв: достовірність факту, логічність причинно-наслідкових зв'язків, відповідність джерел. Вердиктні лінійки з концептами. Фактологічні маніпуляції.

Самостійна робота:

Напишіть 5 коротких критеріїв до кожного з вердиктів («правда», «неправда», «маніпуляція», «фактична помила»).

Оберіть 3-4 українських медіа і номінують елементи їхніх вердиктних лінійок.

Тема 4. Об'єкти фактчек-перевірки. Верифікація (4 год).

Механізми та інструментарій перевірок. Опрацювання деталей. Матриця актуалізації досліджуваного факту в заяві.

Фактчек-аналітика і фактчек-бліц. Публічна заява як основний об'єкт фактчекінгу.

Самостійна робота:

Оберіть 3 публічні заяви топпосадовців для аналізу у форматі фактчек (заява повинна містити конкретний факт, цифру, документальну інформацію, що

*можуть бути підтверджені чи спростовані за допомогою інформації з відкритих джерел, і бути оголошена публічно чи зафіксована документально).
Опишіть за прикладом подію у форматі верифікації і фактчеку. Джерела не обмежуються. Акцент на деталі, логіку, відповідь на характерні питання для обох форматів.*

Тема 5. Доказова база (2 год).

Побудова доказової бази. Уникнення помилок. Прямі та непрямі докази. Алгоритм уникнення помилок у роботу з тезами й аргументами. Порівняння, моделювання і спростування.

Самостійна робота:

Із повідомлення умовного спікера виписіть тези, які можуть бути перевірені, виявіть у них можливі для перевірки факти та підберіть до кожного факту джерело (джерела) для перевірки з наданого списку. До тексту повідомлення додається широкий список джерел.

Тема 6. Стислістика фактчек. Формула заголовку (2 год).

Концептуальні шаблони матеріалів формату фактчек. Інфографіка і таблиці в дослідженнях. Послідовність смислових блоків фактчек-дослідження.

Самостійна робота:

Проаналізуйте 4 із запропонованих в СДО новин / заяв відповідно до шаблону (заява; вердикт з коротким поясненням; суть проблеми; докази й аргументи).

Тема 7. Перевірка зображень і відео (4 год).

Встановлення першоджерела зображення. Підтвердження місця, дати і часу. Дозвіл на використання зображення.

Технології перевірки відео. Інструкція з верифікації. Перевірка джерела.

Підтвердження автентичності елемента контенту. Оцінка і мінімізація ризиків.

Перевірка особи. Перевірка місця.

Інструменти ШІ для роботи з фото та відео.

Самостійна робота:

Доберіть та проаналізуйте фейкові зображення або відеофайли, згенеровані ШІ. Дайте відповідь на запитання: яким чином розпізнати такі зображення? Як впливають неперевірені відео та фото на реципієнта?

Тема 8. Перевірка інформації в соціальних мережах (4 год).

Спеціалізовані оператори пошуку в соціальній мережі. Twitter (X), Google, Facebook. YouTube. Ідентифікація, перевірка і контакт з джерелами. Списки Twitter та логічні групи щодо теми чи геолокації.

“Непідтверджена” інформація та відповідальність. Представлення фейкової інформації як ретвіт.

Самостійна робота:

Опрацюйте посібник «Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co», Примбс Ш. [11].

Проілюструйте прикладами з новинних телеграм-каналів приклади подання фейкової інформації.

Підберіть приклади використання краудсорсингу в медіа. На що потрібно звертати увагу?

Тема 9. Інформаційна війна та пропаганда (4 год).

Інструментарій творення та просування фейків як елемента інформаційної війни в Україні. Типові ознаки російських фейкових новин.

Способи протидії інформаційним загрозам в українському інформаційному просторі. Пропаганда війни як політичний інструмент. Юридична відповідальність журналістів і редакцій.

Самостійна робота:

Опрацюйте «Мережі і мережні війни: Майбутнє терору, злочинності та бойових дій» [16], «Інформаційні вкиди російсько-української війни» [18].

Доберіть фейкові повідомлення про російсько-українську війну та виокреміть їхні комунікативні маркери.

Оберіть актуальну тему/подію, яка широко обговорюється в медіа. Проаналізуйте відповідно до якісних показників, виявляючи характерні ознаки і маніпулятивні технології, зверніть увагу на методи та технології, що використовуються для поширення фейків. Підготуйте докладний аналітичний звіт, до якого впишіть кількісні та якісні показники, аналіз методів поширення фейків, а також наративів, пов'язаних з темою. Звіт повинен містити джерела фейкової інформації та їх вплив. Напишіть спростування.

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

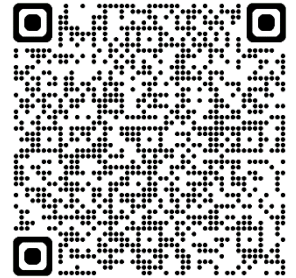
Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, зокрема:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	6
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	8	8
Підготовка звітів з практичних робіт	10	18
Підготовка до поточного контролю	10	20
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	10	30

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:

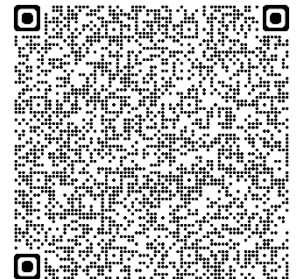
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

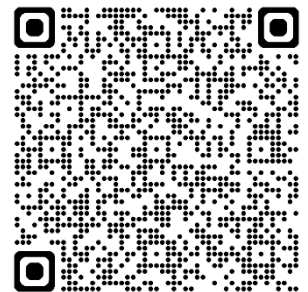
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

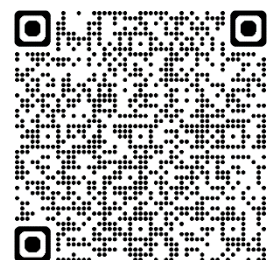
Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з **конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку)**, якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом / робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені навчальним планом всі лекційні, практичні, лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

індивідуальним семінарськими та

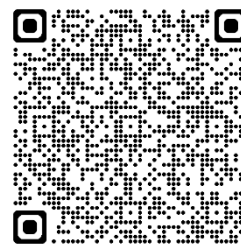
4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

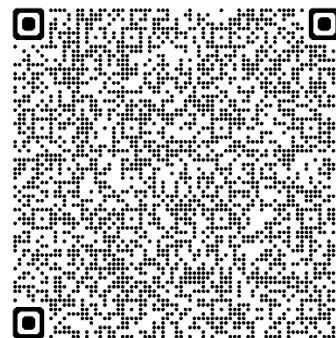
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної / інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни “Фактчекінг у медіа” студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	<u>Інформаційна безпека</u>	<ul style="list-style-type: none"> Інформаційна війна та пропаганда Перевірка інформації в соціальних мережах
2.	<u>Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні</u>	<ul style="list-style-type: none"> Перевірка інформації в соціальних мережах
3.	<u>Медіаграмотність: як (не) піддаватися маніпуляціям?</u>	<ul style="list-style-type: none"> Об'єкти фактчек-перевірки. Верифікація

4.	<u>Фактчек: Довіряй-перевіряй</u>	<ul style="list-style-type: none"> Фактчекінг як самостійний медіатренд
5.	<u>OSINT — розвідка з відкритих джерел та інформаційна безпека</u>	<ul style="list-style-type: none"> Доказова база Перевірка зображень і відео
6.	<u>Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності</u>	<ul style="list-style-type: none"> Джерела інформації

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі здобутих знань.	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмовий контроль
ПРН4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний дискусія, диспут	програмовий контроль поточний контроль
ПРН5. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.	бесіда комп'ютерні і мультимедійні методи мозковий штурм	самооцінювання програмовий контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			мін	макс
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

<p><i>«незадовільно»</i></p>	<p>володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;</p>
<p><i>«задовільно»</i></p>	<p>володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;</p>
<p><i>«добре»</i></p>	<p>здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв’язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;</p>

«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.
-------------------	---

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX

	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Головка О. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
2. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Гороховський О., Мельникова-Курганова О., Мірошніченко П. та ін. Фактчекінг і медіаграмотність: словник. Київ: ГО «Центр аналітики і розслідувань, БезБрехні, 2020. 79 с.
4. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Прага, 2018. 144 с.
5. Діпфейк та дезінформація : практ. Посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. З нім. В. Олійника. Київ : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
6. Жадько В., Клименко О., Куляс П. та ін. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки. Київ : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.
7. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. 2-е вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
8. Зражевська Н. Масова комунікація і культура. Черкаси : Брама – Україна, 2006. 195 с.
9. Зражевська Н. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама – Україна, 2010. 224 с.
10. Квіт С. Масові комунікації : [підруч. для студ. ВНЗ] / Сергій Квіт; [наук. Ред. Королько В. Г.]. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 206 с.
11. Прімбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. Ред. В. Ф. Іванова, Пер. З нім. В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с.
12. Різун В. Теорія масової комунікації: підручник для студ. Галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ : Вид. центр «Просвіта», 2008. 260 с.

Додаткова література

13. Захарова В., Філіпова Л. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. Київ: Центр учбової літератури. 2016. 336 с.
14. Кияшко Ю. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019. Випуск 45. С. 28–35.
15. Косюк О. М. Фактчекінг в Україні: провідні технології та стратегії розвитку. *Multidisciplinary scientific notes. Theory, history and practice : Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference, Edmonton, Canada, November 01 – 04, 2022. Edmonton, 2022. PP. 227-231.*
16. *Мережі і мережні війни: Майбутнє терору, злочинності та бойових дій / За ред. Дж. Арквілли, Д.Ронфельдта; Пер. з англ. А.Іщенко. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська акад.», 2020. 350 с.*
17. Решетуха Т. Проблема формування базових компетентностей майбутнього журналіста в процесі вивчення дисципліни «Медіабезпека». *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2017. Випуск 42. С. 69–74.
18. Романюк А. Інформаційні вкиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаЄнота, 2022. 39 с.
19. Романюк В. Фактчекінг та спростування фейкової інформації: виклики та досягнення. *Українські медіа в умовах війни: Правові норми та досвід*. Варшава, 2023. с. 225-241.
20. Халер М. Пошук і збір інформації : навчальний посібник / за ред. В. Іванова, А. Коль. Київ : Академія Української преси, 2006. 308 с.

Електронні інформаційні ресурси

21. Без Брехні : сайт. URL: <http://bez-brehni.com/>
22. Відсіч дезінформації: як захистити себе від цифрових загроз. Детектор медіа. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLPemd2Q-uShlL89iklLtem2GJIWijTAzu>

23. Вірна Н. Чому українським ЗМІ, що провадять розслідування, потрібен фактчекінг. *Hi корупції!* URL: <http://nikorupciji.org/2014/12/22/chomu-ukrajinskim-zmi-schoprovadyat-rozsliduvannya-potriben-faktchekinh>
24. Головченко Г. Звідки ви це знаєте?: якими інструментами факчекінгу треба володіти професійним журналістам. 2020. URL: <https://nsju.org/navchannya/zvidky-vy-cze-znayete-yakymyinstrumentamy-faktchekingu-treba-volodity-profesijnymzhurnalistam/>
25. Детектор медіа: сайт. URL: <https://detector.media>
26. Доступ до правди : сайт. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/help/about>
27. Дяченко М. Сучасні інформаційні технології в медіа: фактчекінг. Навчально-методичні матеріали. 2020: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30853/>
28. Ейсмунт В. Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізнити брехню від правди. URL: <http://imi.org.ua/articles/instrumenti-faktchekingu-yakprofesiyno-vidriznyati-brehnyu-vid-pravdi/>
29. Європейський центр журналістики (EJC). URL : <http://ejc.net>
30. Єдиний державний вебпортал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/>
31. Медіабезпека: як не стати жертвою дезінформації та фейків? URL: <https://trkmart.tv/mediabezpekeyak-ne-staty-zhertvoyu-dezinformatsiyi-ta-feykiv/>
32. Одаренко С. Як розпізнати порожні обіцянки в політичній рекламі. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yak_rozpiznati_porozhni_obitsyanki_v_politichniy_reklamі
33. Офіційний сайт інтегрованої інформаційно-пошукової системи youcontrol. URL: <https://youcontrol.com.ua/>
34. Офіційний сайт інформаційно-пошукової системи Clarity Project. URL: <https://clarityproject.info/>
35. Офіційний сайт компанії vizkeyweb. URL: <http://www.vizkeyweb.com>
36. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
37. Про інформацію. Закон України № 2657-XII від 02.10.92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

38. Посібник з верифікації [електронний документ] / за ред. Крейга Сільвермана; переклад та адаптація В'ячеслав Білоусов. URL: http://verificationhandbook.com/downloads/verification.handbook_ua.pdf
39. Посібник з протидії дезінформації. <https://cpd.gov.ua/announcement/posibnyk-z-protydyiyi-dezinformacziyi/>
40. Про фактчекінг у добу Постправди. *Opinion*. URL: <https://opinion.biz.ua/2017/11/13/pro-faktchekingu-dobu-postpravdi>
41. Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/>
42. СтопФейк: сайт. URL : <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
43. Трегуб Г. Девід Кровлі: «Фактчекінг— одна з найцікавіших проблем сучасного світу». *Тиждень.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/Culture/179784>
44. Які ризики для журналістів має використання інформації з анонімних джерел? 19. 09. 2017. Інститут медіаправа. URL: <https://cedem.org.ua/consultations/yaki-ryzyky-dlya-zhurnalistiv-maye-vykorystanny-a-informatsiyi-zanonimnyh-dzherel/>
45. ChekRegion-ua. URL: <https://www.checkregion-ua.info/>
46. Preeti Prasad, Ramdas Aniket, KoleeNeha Sharma. Digital Transformation of Information Resource Center of an Enterprise Using Analytical Services. Proceedings of ICDMAI 2020, Volume 2 p 21-34. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-15-5619-7_2
47. VoxChek. URL: <https://voxukraine.org/voxcheck>